

Kjønnsnøytralitet gir ikke likestilling

Norske Kvinners Sanitetsforening krever:

- At kjønnsperspektivet blir inkludert i utvikling av alle offentlige tjenester, lovverk og reguleringer.
- At likestillingsloven beholder sin formålsparagraf om å bedre kvinners stilling.

En kjønnsnøytral politikk tar ikke hensyn til at det er forskjeller mellom kvinner og menn. Lovverket må ha et kjønnsperspektiv for å sikre kvinner mot diskriminering og for å fremme likestilling. FNs kvinnekommisjon har gjentatte ganger kritisert Norge for at lovverk og reguleringer er utformet kjønnsnøytralt, noe de mener hinder for reell likestilling.

I mange tilfeller er lovverk, tjenester og reguleringer formet til å passe menns behov, uten å ta høyde for at kvinner kan ha andre behov eller risikofaktorer. Kvinner vil da komme dårligere ut, selv om loven er lik for alle. I arbeidslivet er HMS-arbeidet, reguleringene i arbeidsmiljøloven og rettighetene ved arbeidsskade utformet slik at det best treffer menn i industrien. Risikoen knyttet til stress og belastningslidelser ved kvinnedominert arbeid, som helse- omsorg og serviceyrker dekkes dårligere av reguleringene. I tillegg har kvinner andre fysiologiske helserisikoer enn menn, som økt risiko for kronisk sykdom, muskel- og skjelettsmerter og søvnforstyrrelser.

Kvinner har også oftere mer omsorgsansvar, noe som kan skape utfordringer i arbeidslivet. Når arbeidsmiljøreguleringene er uformet uten et kjønnsperspektiv blir ikke disse forskjellene fanget opp, og kvinners behov og risiko blir ikke adressert i det forebyggende arbeidet.

Vi har et lønssystem i Norge som på papiret er kjønnsnøytralt, «kvinnetariffene» forsvant på 1960-tallet. Likevel føres lønnsforhandlinger på en måte som favoriserer mannsdominert industri framfor de store kvinneyrkene i offentlig sektor. Kvinner tjente i gjennomsnitt 87,6 prosent av menns lønn i 2022. Det er omregnet som om alle jobbet fulltid – i virkeligheten er forskjellen større da mange kvinner jobber deltid, ofte på grunn av omfattende omsorgsansvar eller helseutfordringer.

Også i helsetjenesten er kjønnsnøytralitet til hinder for likestilling. Det regjeringsoppnevnte kvinnehelseutvalget som i 2023 leverte sin utredning, pekte på at den kjønnsnøytrale utforming av helse- og omsorgspolitikken i Norge gjør at kvinner får et dårligere tilbud. Utvalget skriver: *For å nå målet om likeverdige helsetjenester må vi anerkjenne kjønns betydning for helse.*

Likestillingsloven er et av flere politiske verktøy som skal bidra til å sikre at kvinner har samme muligheter i et samfunn som i utgangspunktet er bygget opp på menns premisser.

I dag har likestillingsloven en formålsparagraf at “loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling”. Det er en viktig anerkjennelse at vi fremdeles har et stykke igjen før kvinner er likestilt med menn i Norge. Det har vært foreslått å fjerne fra formålsparagrafen at loven særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling. Det ville være en stor feil.

Vi har fortsatt strukturelle skjevheter i samfunnet som gjør at kvinner har dårligere betingelser enn menn.